

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Nc/6/2023
Identifikačné číslo spisu:	1112200574
Dátum vydania rozhodnutia:	24.10.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1112200574.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mgr. Ing. O. S., narodeného X. E. XXXX, bytom v P., P. X, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu nemajetkovej ujmy, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11C/5/2012, o vylúčení sudcu Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 14Co/10/2023, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Bratislave JUDr. Branislav Král j e v y l ú č e n ý z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 14Co/10/2023 (pôvodne vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11C/5/2012).

Odôvodnenie

1. JUDr. Darina Kriváňová, predsedníčka senátu 14Co Krajského súdu v Bratislave (ďalej tiež len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), vo veci vedenej na takomto súde pod sp. zn. 14Co/10/2023 predkladacou správou zo 16. októbra 2023, došlou Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“) 18. deň rovnakého mesiaca i roka predložila spis na rozhodnutie podľa § 54 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“) o vznesenej námietke zaujatosti zo strany žalobcu voči sudcovi krajského súdu a členovi jeho senátu majúceho vec prejsť a rozhodnúť JUDr. Branislavovi Královi.

2. Podaním doručeným krajskému súdu 13. októbra 2023 (č. l. 460 spisu) a doplneným 18. októbra 2023 vzniesol žalobca námietku zaujatosti voči JUDr. Branislavovi Královi, členovi senátu Krajského súdu v Bratislave. V podaní výslovne uvádza, že: „dľa zrušujúceho rozhodnutia NS SR vo veci č.k. 11C/129/2011 z 13.12.2017 (JUDr. Ľ. Sebo) pán sudca JUDr. B. Král bol vylúčený z konania a rozhodovania titulom zjavnej zaujatosti voči žalobcovi Mgr. Ing. O. S. a VENUS PROJECT Slovakia s.r.o.(objektívna stránka zaujatosti). S poukazom na princíp právnej istoty (čl. 2 ods. 2 C.s.p.), právnej čistoty, legitímne očakávanie a podporne aj judikatúru ESĽP (rozsudok vo veci Delcourt p. Belgicku, 1970) by JUDr. B. Král v tomto konaní nemal konať a rozhodovať, je tu absencia objektívnej stránky nestrannosti a to všetko aj vzhľadom na okolnosti prípadu (ustálené a iniciované sudcom NS SR Mgr. Čimo na Súdnej rade SR), ktoré predchádzali jeho (ne)preloženiu na NS SR a jeho vylúčeniu vo veci

vedenej na Krajskom súde Bratislava pod. č.k. 6Co/391/2016 ako aj zrušeniam ostatných rozhodnutí, v ktorých vystupoval a rozhodoval ako sudca“.

3. JUDr. Branislav Král vo vyjadrení zo 16. októbra 2023 k námietke zaujatosti žalobcu uviedol, že sa necíti byť zaujatý, nakoľko k osobe žalobcu Mgr. Ing. O. S. /ani k žiadnej inej strane vystupujúcej v daných sporoch, ani k ich zástupcom) nemá žiaden vzťah (osobne žiadnu zo strán, ani ich zástupcov nepozná), a nemá ani žiadny pomer k týmto sporom (§ 49 ods. 1 CSP). Ďalej uviedol, že je pravdou, že najvyšší súd v minulosti zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/391/2016-143 z 30. januára 2017 z dôvodu, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca (JUDr. Branislav Král), nakoľko išlo o vec, v ktorej ešte ako samosudca na prvoinštančnom súde vykonal určité procesné úkony (vo veci však meritorne nerozhodoval). Najvyšší súd mal za to, že tu bol dôvod na vylúčenie JUDr. Branislava Krála, ako člena senátu, z konania a rozhodovania veci vedenej na odvolacom súde pod sp. zn. 6Co/391/2016 (podľa § 49 ods. 2 CSP), nakoľko (ako už bolo uvedené) JUDr. Branislav Král vo veci na prvoinštančnom súde (sp. zn. 11C/129/2011) ako zákonný sudca už vykonal určité procesné úkony (čím mal byť naplnený dôvod jeho vylúčenia podľa § 49 ods. 2 CSP). Zároveň uviedol, že najvyšší súd vo svojom zrušujúcom uznesení však nikdy (ako sa snaží tvrdiť žalobca) nekonštatoval zaujatosť JUDr. Branislava Krála pre jeho pomer k stranám, alebo k predmetu sporu.

4. Najvyšší súd ako súd nadriadený Krajskému súde v Bratislave (§ 54 ods. 2 CSP“) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybností o nezaujatosti u namietaného sudcu odvolacieho súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí.

5. Podľa § 49 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (odsek 1). Vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie (odsek 2). Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (odsek 3).

6. Podľa § 52 ods. 1 CSP strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti.

7. Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 Listiny základných práv a slobôd, uvedenej ústavným zákonom č. 23/1991 Zb. a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov). Treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci možno iba výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. V zásade platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Dôvodom, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, je záujem na zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý (a nie nestranný) sudca. Pri posudzovaní týchto dôvodov v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) a napokon aj na závery, ku ktorým dospela doterajšia súdno-aplikačná prax najvyššieho súdu.

8. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

9. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel

pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikátúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

10. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávánemu sporu, k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je, či obava stany sporu je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí. V prípade tohto aspektu je potom priamo súčasťou CSP ustanovenie, ktoré sudcu vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí, pokiaľ bol v takejto pozícii činný (v tej istej veci) už v inej inštancii (nerozhodno či vyššej, alebo nižšej). V tomto prípade sa - na rozdiel od uvedeného vyššie - uplatní prezumpcia zaujatosti, teda vychádza sa z toho, že ak sudca majúci prejsť a rozhodnúť určitú vec o nej získal poznatky už skôr, než by na to za riadneho chodu vecí vznikla možnosť (a spravidla si tak na takúto vec aj vytvoril názor predtým, než mu vznikla povinnosť zaoberať sa ňou v inej súdnej inštancii), musí byť vylúčený, aby takúto vec mohol prejsť a o nej rozhodovať znova. Okrem potreby eliminovania rizík spočívajúcich v pochybnostiach o nezaujatosti sudcu daných jeho pomerom k sporu (tu rozumej k jeho predmetu), stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní je tu totiž obdobná potreba eliminovania aj iného rizika predstavovaného buď tou možnosťou, v tom, že sudca ako člen senátu súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku vo veci skôr ním prejednávanej v prvej inštancii by mohol ovplyvniť spôsob rozhodnutia o opravnom prostriedku alebo naopak by po vyslovení aj takýmto sudcom (ako členom senátu odvolacieho alebo dokonca i dovolacieho súdu) určitého názoru už v konaní o opravnom prostriedku mohol mať tendenciu byť ovplyvnený takým spôsobom nazerania na problém, ktorého by tu v prípade zaoberania sa ním vecou len v jednej inštancii logicky nebolo (a byť nemohlo).

11. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti stranou sporu vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci jej osobný subjektívny názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti namietajúceho o objektívnom a nestrannom rozhodovaní sudcu, ale vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že strana pochybuje o objektívnosti sudcu. V konkrétnom prípade však nemožno vylúčiť ani tú procesnú situáciu, o akú zjavne ide aj v tentoraz prejednávanej veci, teda situáciu, v ktorej strana sporu dôvod pochybností o nezaujatosti sudcu vidí v tom, čo síce (definične) nespadá do okruhu vzťahov vymenovaných v ustanovení § 49 ods. 1 CSP, na druhej strane ale zakladá (bez ďalšieho) dôvod vylúčenia podľa iného odseku rovnakého ustanovenia.

12. V danom prípade žalobca odôvodnil námietku zaujatosti tvrdením o tom, že keďže aj z konania a rozhodovania vo veci Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/391/2016 bol sudca takéhoto súdu JUDr. Branislav Král vylúčený (z dôvodu podľa § 49 ods. 2 CSP), aj v tentoraz prejednávanej veci by vzhľadom na okolnosti prípadu a absenciu objektívnej stránky nestrannosti nemal tento sudca konať a rozhodovať.

13. Najvyšší súd zo spisu zistil, že žalobcom namietaný sudca konal ako zákonný sudca v tejto veci,

vedenej na súde prvej inštancie pod sp. zn. 11C/5/2012 a to od nápadu veci na súd 9. januára 2012 (v tejto súvislosti porovnaj potvrdenie na č. l. 15 spisu) až do vydania dodatku k rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I z 30. októbra 2013 zn. Spr. 3869/2013 (tu porovnaj č. l. 71 až 75 spisu), vydal v nej uznesenie z 29. februára 2012 č. k. 11C/5/2012-17 (ukladajúce žalovanej vyjadriť sa k žalobe a obsahujúce rôzne výzvy a poučenia) a následne 7. januára 2013 nariadil pojednávanie na deň 13. februára 2013 (č. l. 45 a 46), po ktorom nasledovali ešte rozhodnutia rovnakého sudcu o odročení pojednávania 13. februára 2013 na 1. júl 2012 a toho určeného na 1. júl 2012 na neurčito (č. l. 61 až 63, 69 a 70).

14. Keďže ustanovenie § 49 ods. 2 CSP, zakladajúce dôvod vylúčenia sudcu pre prejednávanie a rozhodovanie ním toho istého sporu na súde inej inštancie, nerozlišuje medzi rozhodovaním meritórnym (vo veci) a nemeritórnym (vydávaním iných rozhodnutí obvykle najmä procesnej povahy) a pristúpenie sudcu k nariadeniu pojednávania vo veci treba považovať za taký stupeň oboznámenia sa sudcu so skutkovou i právnou stránkou veci, ktorý mu principiálne umožní rozhodnúť už na prvom pojednávaní (§ 114 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, t. j. zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, platného a účinného v čase pôsobenia namietaného sudcu JUDr. Krála na súde prvej inštancie, dnes inak § 179 ods. 1 CSP), bolo treba mať za to, že dôvod na vylúčenie sudcu v prejednávanej veci nebol len stranou tvrdý, ale skutočne existuje. Najvyšší súd preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto svojho uznesenia, teda že namietaný sudca odvolacieho súdu JUDr. Branislav Král je vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.